

Gyűjtő: KNÉZT JUDIT

Összetés ideje: 1965. dec.

TART.: SZENNAI VISELET NEMHANT ADATA

3 lap

FOLYORAGY TITKÁR: SZETUNA

SZÁMUTATÓ: XIV, 1, 2, 3, 1

Iratgyűjtő

MSZ 5617

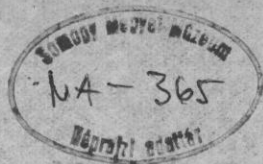
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROZÁS

ÁTVÉZETVE AZ EGYSEGES LTK. 971-es TETELE ALÓL

Adatok a szennai viselethez.

971
Adalékos, Zsoka Pálné 55 éves

Idős asszonyok viselete: Ünnepen: 1900 körül az öregasszonyok vászon pöntölnben mentek templomba. 5-6-ot vettek fel. A pöntölök hátul kicsit följebb értek mint elöl, kis varrások voltak a derékon, hogy így álljon. Az alsóka, a derékra kötötték, a hasitékja hátul volt, a felső szoknya amely szintén vászonzó volt, össze volt varrva egy fekete pruszlival. Az alsó szoknya 9 szeles volt, a derékon övpántba volt szedve 2-2 huzószállal. A szélén vagy nem volt semmi, vagy "görbesinyor" /farkasfog/, de inkább a felső szoknyákon volt farkasfogas díszítés. A felső szoknya, de sokszor az alsók is "selemvászonból" /panutvászon/ voltak madzaggal kötődtek, "a hasastéknál". A pruszli vékony fekete anyagból készült, ujjatlan volt, derékig érő és testhez simuló, a nyakánál volt egy kis V alakú kivágás, elöl volt a nyílása, a nyílás két oldalán az összekötésre gomblyukákat horgoltak és egy masnival vagy egyszerűen zsinorral összekötötték ezeket az egymással szemben álló ringliszerű gomblyukázást. A felsőtestre a pruszli alá "kising" került. A kising szintén selemvászonból készült, ujjá mellé varrott volt, gal-lérja nem volt, elöl volt nyílása. Előfordult, hogy az ujját finomabb anyagból pl. mollból, siffonból készítették, tehát azt a részt ami kilátszott a pruszliból. A fejre fekete selyemből alsó-kendő került, melynek megkötési módja ugytörtént, hogy a kendő első része a homlok közepéig lenyult, a kendő két szarát a fejbe-alatt valamivel kötötték meg. Az alsókendőre egyszerű fehér csipke kontyot tettek, amelynek közepén a kemény papírra rögzített kapszli állt, a konty tetejére fehér mollból készült bolticsipkés vagy horgolt csipkés esetleg farkasfogas és csipkés felsőkendő került. A konty nem látszott ki a felső kendő alól, csak a kapszli nyomta ki a fejbe-alnál a felső kendőt. Nyáron tutyit viseltek harisnya nélkül a lábon, télen pedig cugos cipőben, fehér "böckös" harisnyát. Alul sima fehér "vött" harisnyát huztak és felülre a böcköst, amit ma-guk készítettek. Vászon szoknyába csak templomba jártak. Hétköznap vagy máshova kasmir vagy szövet szoknyát huztak a pöntölök tetejé-re. A felsőtestre jött a kising és ezt "nyakkendővel" /vállkendő/ kötötték le, úgy hogy elöl keresztbe vezették a kendő végeit és há-tul egyszerűen megkötötték. A vasárnapi öltözékre is jött a prusz-li tetejére nyakkendő, fehér siffonból, vagy mollból, csipkés, fod-ros, esetleg színes szalaggal a szélein díszítve. A hétköznap hor-dott nyakkendők inkább kasmirból, selyemből, takácsvászonból vol-tak. A hétköznap viseletnél a pöntölök, a kising durvább vászon-ból voltak, a lábukon pedig "bokáskapca" volt. Ezt Kaposváron a tutyisnál vették, térdig ért, fekete színű, megtalpalt gyapjuha-risnyaféle, amely csak bokáig volt cifra. Kolat Sándorné 1932-ben is abban járt. Nyáron hétköznap nem hordtak kapcát. Dologidőben, tarlóban kapálni bocskort huztak. Otthon, meg kint a mezőn csak az alsókendő volt rajtuk, de utcára feltették a kontyot is a felső kendőt.

Gyász alkalmával kékfestő szoknyát és kékfestő bluzt hordtak, ehhez fekete nyakkendőt, fekete fejkendő, fekete harisnya és fekete posztó tutyi járt. A gyásznak ez a fajta viselete csaknem máig fennma-radt. Kaposváron vették meg a kékfestő anyagot.

Télen az asszonyok kacabajkót, zsinorozott, bélelt, fekete testhez simuló, derékig érő kabátkát hordtak, vagy kisbundát. Szigetváron vették meg a kisbundát, meg hozzá szép rojtos rózsás fejkendőt. /posztóból, szövetből/.

Fiatal asszonyok viselete: kb. 1910 évektől.

A felső testre rövid ujjú ing került, ez gallértalan, a nyakon körbe érő szűk rövid, bevarrt ujjú, hóna alatt pálhával, elől gombolással. Derékig ért csak, csak slingelés volt esetleg az ujján, anyaga selyemvászón. Ennek a tetejére huzták fel a sifonból vagy mollból készült réklit, ez a századfordulóig női divatra emlékeztető, hátul gombolós, sonkaujjas bluz, ünnepen fehérből volt, fodrokkal, csipkével, vagy színes szalaggal történő behuzással. Ez utóbbi a nyak körül. Alulra selyemvászón pöntölt négyet ötöt vettek fel, /8-9 szélből volt egy./ Utóbb a vászón pöntölt sifon fodorral látták el, majd a legfelső alsószoknya volt sifonból és legutoljára már csak sifon szoknyát vettek fel. Télen bársony, pargit szoknyát huzták fel, a kötényük selyemből volt, példának egy színskálát hozunk: bordó bársony szoknya, hozzá kék bársony kötény, aztán pargit zöld vagy kávészínű, hozzá a rékli mosó vagy pargit anyagból, színes aprómintás, a kötény rózsaszín. A kötény csak derékig érő, kerek alju és körbe fodros, csak a test alsó részét fedi. Télen fekete plüss kabát került a rékli, a nyakkendő tetejére, rövid dereku, különböző színű bársony kabátka. Harisnyát "kapcát" a divatnak megfelelően zöldet, bordót, rózsaszínt hordtak, gyapjuból télen, nyáron csak a kevesebb színárnyalatban kapható patent harisnyát. A harisnyák csak térdig értek, de nadrágot télen sem hordtak, csak néhány nőnek volt selyemvászónból. Nyáron félcipőt, télen hosszuszárú cipőt hordtak. Dologidőben télen pargit rékli volt, pargit szoknyával, nyáron tarka mosóanyagból készült szoknya is és a rékli is. A lábra nyáron dologidőben a tutyi került. Az elől gombolt bluz csak kb. 30 éve jött be divatba, a buggyantós ujjú bluz /mollból, hasíték nélkül, bő huzott ujjal/kb. 1925-től, erre a már említett kisinggel szemben nem huztak pruszlit, csak nyakkendőt, mint a réklire, a rékli és a buggyantós ujjú bluz dologidőben, ünnepen is, ezután egymásmellett él. Az asszonyoknál a haj le volt szedve a homlokra, kis tincseket huzogattak a homlokra, gyöngyös pánttal kötötték le, ezáltal a homlokon cakkos hajból és gyöngyből álló dísz volt. A haját a homloktól fonták két fonatba és kerekken tették a "kupára" fejbub alá, hajtükkel tüzték meg. Kis sapkát tettek a hajra, fehér sifonból volt ez slingeléses széllel, erre tették rá a díszes kontyot, amelyet tükkel rögzítettek. Azért kellett a kis sapka a konty alá, hogy ne piszkolódjon el a konty. Ez a díszes kontyviselet fiatal asszonyoknál, az 1910-es évek előtt is divatos volt, cifra kontyot kb. 30 éves korig hordtak, de valószínű, hogy addig míg a lány férjhez nem ment. 1925 körül az jött divatba, hogy a plüss kabát tetejére csipkéből kívülre sálkendőt tettek, a sálkendő alját elől lent a kabát övébe tették be, egypár évig volt csak ez divatban.

Gyerek viselete:

A csecsemőt fáslizták 1-2 hétig, hogy egyenes legyen a csontja, Zóka Pál édesanyja elmondta, hogy fiát 1932-ben a bába még fáslizni akarta. A kisgyerekeknek általában sifonból készítették el az ingecskét, vagy puhább anyagból. Egy 53 éves asszony elbeszélése szerint neki már semmiféle ruhája sem volt házivászónból. A gyerek és a felnőtt viselet legtöbb darabját maguk varrták a 30-as évekig körülbelül, de a selyem, a bársony, a pargit anyagok megjelenésével már ezeket a drágább anyagokat csak varrónőre merték bízni. A kisgyerek a lány is, fiú is, mikor már ülni tudott, nem ingecskét, hanem kis egyberuhát, szoknyát hordott, télen harisnyát /patent/ kiscipőt is huzták rá. Gumilepedőt használtak, a gumibugyi csak 1945 után jött divatba. A kisfiúk 3-4 éves korukig szoknyát hordtak, akkor selyemvászón nadrágot varrtak nekik, többnyire csak akkor kaptak már nadrágot, mikor iskolába került. A kislányok, ahogy iskolába kerültek már nem egyberuhát, hanem külön réklit és szoknyát kaptak.

Szomszédos Művelődési Központ
MA-365
Városi Könyvtár

A tetejére kendőt kötöttek. A lányok viselete a fejviselettől eltekintve nemigen különbözött az asszonyokétól. A kislánynak ahogy nőtt a haja, mert mindjárt varkocsba fogták, és amint lehetett a fej bubjára kereken kontyba rakták a két fonatba font haját.

Férfi ünnepi viselete:

Vászon inget "paszpalléros" és /himzett elejü, himzett nyaku és kézelőjü, elől a himzések mellett függőleges szedések/ nyáron ehhez bő gatyá /deréktől szedett/ és kemény száru szegelt, hátul varrásos, fekete csizmát hordtak, cifra mellénnyel /fekete zsinorozott/ fekete kalapot. A többség már 30 éve nem jár bő gatyában, a Bába Jóska 3 éve halt meg, az élete végéig hordta. Gyöngyös nyakravalót kötöttek a nyakra, amely 10-15 centimétert lelógott elől. Télen fekete posztónadrágot, csizmával, vászoninget, mellényt, fekete nagykabátot hordtak. Pásztir fíle embernek mint az öreg Kövi szüre volt: befenekelt ujju, gallérja leért a dereka alá, fehér színü posztó volt az anyaga piros rátéttel. A szür bokáig ért.

Hétköznapi férfi viselet:

Nyári dologidőben paraszt emberek "kanca-bocskort" viseltek, nagy vászon kapcarongyot feltekertek térdig, s a kancabocskor szíjját keresztbe ugyancsak térdig felkötötték, kb. a 1920-as évekig hordták a kancabocskort, de a századfordulótól már emlékeznek a fedeles bocskorra. Az idősebb emberek nyári dologidőben bőujju vászoningben jártak, szűk selymvászon gatyában és kékfestő szakkönyvny kötényben. A kékfestő kötény csak a test első részét fedte, leért a csizma közepéig, alul sárga himzéssel, "rozmaring" díszítette. A gatyát betűrték a csizmába. Dologidőben kékfestő inget is hordtak. A lábra nemcsak bocskort, hanem klumpát is viseltek, de nemcsak nyári dologidőben hanem télen kocsi tetejére férfiak is hordták. A bocskor könnyü volt, de könnyen csuszott. Télen posztó nadrágot kellett dologidőben felvenni. A vasalt élü nadrág az első világháboru idején kezdett lassan divatba jönni. A posztónadrág alá vászonzól alsónadrágot húztak, ennek olyan volt a szabása, mint a felső nadrágnak.

Textiliák.

Az ágygarnitúrát a századfordulón takácsok készítették el, de egyes díszes ünnepi darabokat már maguk szőtték. A ruhához való vásznakat is maguk szőtték. A durvább kendervászonból, zsákfélétet ponyvát, a felesvászonzól törölközőt, abroszt, lepedőt, lenvászonzól gatyát, inget, törölközőt, selymvászonzól meg a becsesebb viselet darabokat készítették.

A halotti garnitúrát előre el szokták készíteni. Az idős asszonyé egyszínü himmel volt díszítve /piros/ hozzá tartozott egy halotti lepedő, abrosz, párna, tükörruha. A fiatalé cifrább volt, kék, sárga, bordó, piros himekkel. A halotti lepedőt szokták még csipke széllal vagy madeirás betéttel díszíteni. Idős embert bő gatyában, himzett ingben, harisnyában temették /cipő nélkül/, a nőket is ünnepi ruhában, a koporsóba abroszt, törölközőt, kendőket, konyharuhákat is betettek - nőknek különösen -.

Az ágygarnitúrában hosszukás vánkosok voltak és az ágy felvetésénél a vánkosokat élire állították.

Gy. Kuty